

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ "НЕОФИТ РИЛСКИ"
ФАКУЛТЕТ ПО ЮРИДИЧЕСКА И ИСТОРИЧЕСКА ИМПЕРИЯ
КАТЕДРА „МЕЖДУНАРОДНО ПРАВО И МЕЖДУНАРОДНИ ОТНОШЕНИЯ“

СТАНОВИЩЕ

на доц. д-р Паунита Михайлова Петрова, Институт за държавата и правото – БАН

Научна област: 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление: 3.6. Право

Докторска програма „Международно право и международни отношения“

Автор: Вилма Муста

Тема: „Стандарти за защита на правата на човека в практиката на Европейския съд по правата на човека (някои аспекти, свързани с член 2 на ЕКПЧ)“

Научен ръководител: проф. д-р Габриела Белова

Научен консултант: д-р Снежана Ботушарова

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № 2711 от 29.10.2025 г. на Ректора на Югозападен университет „Неофит Рилски“ съм определена за член на научното жури в процедура за защита на дисертационен труд на тема „Стандарти за защита на правата на човека в практиката на Европейския съд по правата на човека (някои аспекти, свързани с член 2 на ЕКПЧ)“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление: 3.6. Право, докторска програма „Международно право и международни отношения“. Автор на дисертационния труд е Вилма Муста – докторант в редовна форма на обучение към катедра „Международно право и международни отношения с научен ръководител проф. д-р Габриела Белова и научен консултант д-р Снежана Ботушарова.

Вилма Муста, съгласно представената автобиографична справка, е адвокат с опит в частния сектор, в областта на правото и обществените поръчки. Занимава се с подготовката на правна документация, договори и процедури за обществени поръчки, както и с наблюдение на тяхното изпълнение. Запозната е с националното и европейското законодателство, както и със стандартите за прозрачност в договорните и институционалните отношения.

2. Предмет и обща характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд е посветен на едно от фундаменталните права, стоящи в основата на цялата система за международна защита на правата на човека – правото на живот, гарантирано от член 2 на Европейската конвенция за правата на човека. Правото на живот е

онзи първичен конститутивен елемент на всяка система от права, без който нито една друга свобода или гаранция не може да бъде упражнявана. Именно затова изборът на тема, ориентирана към стандартите за защита на това право в практиката на Европейския съд по правата на човека и към отражението им в националната правна система на Република Албания, следва да бъде оценен като напълно обоснован и значим както в теоретичен, така и в практически план.

Дисертационният труд е реализиран в обем от 191 стандартни страници, като включва въведение, основна част, структурирана в три ясно очертани глави, заключение с обобщени изводи и препоръки, както и приложение с емпирични данни. Използвани са значителен брой източници – албански, чуждестранни и електронни ресурси, както и пет таблици, които онагледяват част от направените изводи.

Авторефератът коректно и ясно представя предмета на изследване, основните цели, научната новост и приносите на труда.

Още при първия прочит на дисертацията прави впечатление високата степен на професионална зрялост на автора: темата е овладяна теоретично, аргументите са последователни и логически свързани, а използваната терминология е прецизна и съответства на установените в доктрината и практиката понятия.

Резултатите от научното изследване са достигнали реално до научната общност чрез четири публикации по темата на дисертацията.

3. Актуалност и значимост на тематиката

Темата на изследването е не просто актуална, а стратегически важна за съвременното развитие на защитата на човешките права в Европа и особено на Балканите. Правото на живот, разглеждано през призмата на аборта и евтаназията, поставя изследователката в центъра на няколко пресичащи се дискурса – международноправен, конституционен, биоетичен, социокултурен и политически. В рамките на Съвета на Европа и Европейския съюз все още няма единно виждане по редица въпроси, свързани с началото и края на човешкия живот, с допустимите ограничения и с баланса между индивидуалната автономия и обществената отговорност. Всяка държава търси собствен модел, обусловен от историческите, културните и религиозните ѝ традиции.

В този контекст фокусирането върху албанската правна система е целесъобразно и актуално, тъй като Албания е държава в преход, която активно хармонизира своето законодателство с европейските стандарти, но този процес е исторически и социално обременен. Авторката убедително показва, че в Албания съществува ясно изразено противоречие между нормативните ангажменти на държавата, поети чрез международни договори и конституционни текстове, от една страна и реалната степен на гарантиране на правото на живот в ежедневната практика на институциите, от друга страна.

Актуалността на темата се подсилва и от водените обществени дебати в Европа и по света относно допустимите граници на аборта и евтаназията. В някои държави евтаназията се възприема като израз на човешко достойнство и крайна форма на уважение към личната автономия, а в други тя остава напълно недопустима. В повечето балкански общества, включително в Албания, силното влияние на традицията, религията и патриархалния модел продължава да поставя тези въпроси в периферията на публичния разговор, което от своя страна създава риск от неформални практики, лишени от каквито и да било гаранции за защита на правата на уязвимите лица.

Дисертационният труд поставя именно тези неудобни, но неизбежни въпроси – доколко

албанското общество и правна система са готови да водят открит, аргументиран и уважителен дебат за аборта и евтаназията; доколко практиката отговаря на поетите ангажименти по Европейската конвенция за правата на човека; какви са реалните последици от липсата на нормативна уредба по отношение на евтаназията и от непълната ефективност на регулирането на абортите.

От гледна точка на българската правна доктрина и практика, изследването също има значимост, тъй като предоставя богата сравнителна перспектива и показва близостта и различията между сходни по историко-културен профил държави. Това създава добра основа за бъдещи регионални изследвания и съвместни инициативи в областта на правото на живот и биоетиката.

4. Научен подход и методология

Методологичната рамка на дисертацията е комплексна и добре обоснована. Авторката съчетава няколко изследователски подхода, които си кореспондират и взаимно се допълват.

На първо място, извършен е задълбочен доктринален и нормативен анализ на международните актове, засягащи правото на живот – Всеобщата декларация за правата на човека, Международния пакт за граждански и политически права, Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи и практиката на Европейския съд по правата на човека, както и релевантни документи на Организацията на обединените нации и Съвета на Европа. Този анализ е поставен върху солидна философско-историческа основа, която проследява развитието на идеите за естествено право, човешко достойнство и универсални права.

На второ място, приложен е сравнителноправен метод, чрез който албанската нормативна уредба и практика се съпоставят с моделите на други европейски държави. По този начин се открояват както позитивните тенденции и приближаването към европейските стандарти, така и празнините и противоречията в националното законодателство, най-вече по отношение на евтаназията и специфични аспекти на регулирането на аборта.

На трето място, дисертацията включва и качествено емпирично изследване чрез полуструктурирани интервюта с професионалисти и граждани. Този подход е особено ценен, защото дава възможност да се уловят реалните нагласи и възприятия в обществото, които често не се отразяват пряко в нормативната уредба. Авторката правилно отчита чувствителността на темата и спазва всички изисквания за анонимност, доброволно участие и информирано съгласие на респондентите. Това придава на изследването допълнителна надеждност и коректност и го позиционира на междудисциплинарно ниво между право, социология, етика и медицина.

Методологичната част е допълнена от очертаване на ограниченията на изследването – достъп до статистически данни, липса на достатъчно съдебна практика по евтаназия, културни табути, които възпрепятстват откритите разговори. Това самоосмисляне е знак за изследователска зрялост и откровеност и следва да бъде оценена положително.

5. Структура и съдържание на дисертационния труд

Структурата на труда е логична, балансирана и подчинена на ясно проследима вътрешна логика. Във въведението авторката обосновава избора на тема, формулира изследователските цели и задачи, основните въпроси и хипотези, както и използваните методи. Вниманието към терминологията и към прецизното дефиниране на ключови понятия като „право на живот“, „аборт“, „евтаназия“, „човешко достойнство“, „качеството на живот“

личи още в първите страници на текста.

Първата глава е посветена на международноправната защита на правото на живот и по същество представлява теоретична рамка на целия труд. Тук се разглеждат философските и исторически основания на правото на живот – от Античността, през Средновековието и Просвещението, до съвременното развитие на международните стандарти. Анализът на естественоправните идеи, на възгледите за човешкото достойнство и за универсалните морални права е богат и демонстрира сериозно познаване на философската литература. Особено полезно за юридическата доктрина е разграничаването между моралния универсализъм и правния позитивизъм, както и критичният преглед на „инфлацията“ на правата на човека и опасността от обезценяването им, ако всяка значима морална претенция бъде формулирана като субективно право.

В рамките на тази първа част се анализира и развитието на правото на живот в системата на Организацията на обединените нации и в европейската система за защита на правата на човека. Авторката разглежда уредбата на правото на живот като императивна норма на международното право, която не може да бъде дерогирана дори в условията на извънредно положение, както и позитивните задължения на държавите за защита не само на биологическото съществуване, но и на определени аспекти на качеството на живот.

Втората глава е посветена на аборта като правен и етичен проблем, свързан с правото на живот. Тук се прави преглед на дебата за началото на човешкия живот, на развитията в албанското законодателство относно аборта, на историческите и съвременните тенденции в практиката. Особено внимание е отделено на феномена на селективните аборти по пол, които водят до сериозни демографски и социални последици и показват дълбоко вкоренени стереотипи относно ролята на жените и мъжете в обществото. Анализира се също доверието в институциите, регулиращи репродуктивното здраве, както и напреженията между формалната нормативна свобода и реалната социална стигма. В тази част авторката демонстрира умение да съчетава статистически данни, правни норми и социални наблюдения в единен, убедителен анализ.

Третата глава разглежда евтаназията – една от най-сложните и спорни теми в съвременната биоетика и медицинско право. Представени са исторически и етични аспекти, различните типове евтаназия и разграничението ѝ от подпомогнатото самоубийство, както и международните тенденции и модели на правна регулация. Подробно е изложено положението в Албания, където отсъствието на нормативна уредба и на публичен дебат поставя въпроса за евентуални неформални практики и за липса на ясни гаранции за защита на пациентите и лекарите. Сравнителният анализ с държави като Нидерландия и Белгия, в които евтаназията е подложена на строг законодателен режим, дава добра перспектива за оценка на предимствата и рисковете от легализирането на подобни практики.

Дисертацията завършва с обобщаващи заключения и добре систематизирани препоръки *de lege ferenda*, които са насочени към усъвършенстване на албанската правна уредба, засилване на институционалните гаранции за защита на правото на живот, повишаване на прозрачността и ефективността на съдебната система и насърчаване на информиран обществен диалог по чувствителните биоетични теми.

6. Научни приноси на дисертационния труд

Дисертационният труд съдържа редица научни приноси, които следва да бъдат отчетени както на теоретично, така и на практически равнище.

На първо място, това е едно от първите цялостни систематични изследвания, посветени

на правото на живот в албанската правна система, разглеждано в пряка връзка с практиката на Европейския съд по правата на човека по член 2 на Европейската конвенция. Така се запълва видим дефицит в албанската и регионалната научна литература и се създава база за по-нататъшни разработки.

На второ място, особено ценен е приносът, свързан с концептуализирането на връзката между правото на живот, абортът и евтаназията. Авторката не се ограничава до чисто позитивноправно разглеждане на нормите, а развива задълбочена философска и етична аргументация, в която правото е поставено в диалог с морала, традицията и социалните стереотипи. Това междудисциплинарно измерение на изследването го отличава от голяма част от сходните трудове.

На трето място, дисертацията представя цялостен и критичен преглед на международните стандарти по член 2 от Конвенцията и тяхното отражение в националната практика, като анализира ключови решения на Европейския съд и извежда тенденциите в развитието на съдебната практика. Така се създава ясен мост между международното и националното право, който има пряка практическа стойност за правоприлагащите органи.

На четвърто място, емпиричното изследване чрез полуструктурирани интервюта допринася за разкриването на реалните нагласи в албанското общество относно абортът и евтаназията, като по този начин дава възможност правните изводи да бъдат поставени върху по-широка социална основа. Това е рядък и ценен принос в рамките на юридическа дисертация.

На пето място, формулираните заключения и препоръки са ясно обосновани, реалистични и насочени към конкретни институционални и законодателни промени. Те имат потенциала да бъдат използвани както от законодателя, така и от съдебната власт, правозащитните организации и академичните среди.

7. Критични бележки и препоръки

Изложените по-долу бележки имат конструктивен характер и не променят принципно положителната оценка за дисертационния труд.

На първо място, философската част, макар и изключително богата и аргументирана, на отделни места заема по-голям дял от изложението, отколкото е необходимо за постигане на поставените юридически цели. В бъдещи публикации би било уместно определени философски пасажии да бъдат допълнително синтезирани, за да се запази фокусът върху правните аспекти.

На второ място, при анализа на евтаназията би било полезно да се включи по-детайлен преглед на медицинските стандарти и на професионалните етични кодекси, които влияят върху поведението на лекарите в гранични ситуации. Така правната аргументация би получила още по-ясна връзка с медицинската практика.

На трето място, в отделни абзаци се срещат минимални терминологични и стилистични неточности, които без затруднение могат да бъдат отстранени при подготовката на труда за евентуална публикация под формата на монография. Те обаче в никакъв случай не накърняват цялостното възприятие за високото качество на изследването.

8. Заключение

В заключение считам, че дисертационният труд „Стандарти за защита на правата на

човека в практиката на Европейския съд по правата на човека (някои аспекти, свързани с член 2 на ЕКПЧ)” представлява завършено, оригинално и научно издържано изследване с висока теоретична и практическа стойност. Темата е изключително актуална, разгърната е в дълбочина и с необходимата научна значимост, а направените изводи са аргументирани, логични и добре обосновани. Авторката демонстрира много добра подготовка в областта на международното право на правата на човека, умение да работи с широк кръг източници и способност да анализира сложни правни и морални проблеми.

На основание на всичко изложено по-горе заявявам, че дисертационният труд изпълнява в пълна степен изискванията на Закона за развитието на академичния състав и на съответните вътрешни правила за присъждане на образователната и научна степен „доктор по право“ и предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Вилма Муста образователната и научна степен доктор по право.

Член на научното жури:

(Доц. д-р Паунита Петрова)

SOUTHWEST UNIVERSITY "NEOFIT RILSKI"
FACULTY OF LAW AND HISTORY
DEPARTMENT OF INTERNATIONAL LAW AND INTERNATIONAL RELATIONS

OPINION

by Assoc. Prof. Dr. Paunita Mihaylova Petrova, Institute for the State and Law – Bulgarian
Academy of Sciences

Scientific field: 3. Social, economic and legal sciences

Professional field: 3.6. Law

Doctoral programme "International Law and International Relations"

Author: Vilma Musta

Topic: "Standards for the Protection of Human Rights in the Practice of the European Court of
Human Rights

(some aspects related to Article 2 of the ECHR)"

Scientific supervisor: Prof. Dr. Gabriela Belova

Scientific consultant: Dr Snezhana Botusharova

1. General presentation of the procedure and the doctoral student

By Order No. 2711 of 29 October 2025 of the Rector of South-West University "Neofit Rilski", I have been appointed as a member of the scientific jury in the procedure for the defence of a doctoral thesis on the topic "Standards for the protection of human rights in the practice of the European Court of Human Rights (some aspects related to Article 2 of the ECHR)" for the acquisition of the educational and scientific degree "Doctor" in the field of higher education: 3. Social, economic and legal sciences, professional field: 3.6. Law, doctoral programme "International Law and International Relations". The author of the dissertation is Vilma Mosta, a full-time doctoral student at the Department of International Law and International Relations, supervised by Prof. Dr. Gabriela Belova and scientific consultant Dr. Snezhana Botusharova.

According to her CV, Vilma Mosta is a lawyer with experience in the private sector in the field of law and public procurement. She is involved in the preparation of legal documentation, contracts and procedures for public procurement, as well as monitoring their implementation. She is familiar with national and European legislation, as well as with the standards for transparency in contractual and institutional relations.

2. Subject and general characteristics of the dissertation

The dissertation is devoted to one of the fundamental rights underlying the entire system of international human rights protection – the right to life, guaranteed by Article 2 of the European Convention on Human Rights. The right to life is the primary constituent element of any system of

rights, without which no other freedom or guarantee can be exercised. That is why the choice of a topic focused on the standards for the protection of this right in the practice of the European Court of Human Rights and their reflection in the national legal system of the Republic of Albania should be considered fully justified and significant in both theoretical and practical terms.

The dissertation is 191 standard pages long and includes an introduction, a main part structured in three clearly defined chapters, a conclusion with summarised findings and recommendations, and an appendix with empirical data. A significant number of sources have been used – Albanian, foreign and electronic resources, as well as five tables illustrating some of the conclusions.

The abstract correctly and clearly presents the subject of the study, the main objectives, the scientific novelty and the contributions of the work.

Even on first reading, the dissertation impresses with the author's high degree of professional maturity: the topic is mastered theoretically, the arguments are consistent and logically connected, and the terminology used is precise and corresponds to the concepts established in doctrine and practice.

The results of the scientific research have reached the scientific community through four publications on the topic of the dissertation.

3. Relevance and significance of the topic

The topic of the research is not only topical but also strategically important for the contemporary development of human rights protection in Europe and especially in the Balkans. The right to life, viewed through the prism of abortion and euthanasia, places the researcher at the centre of several intersecting discourses – international law, constitutional law, bioethics, sociocultural and political. Within the Council of Europe and the European Union, there is still no consensus on a number of issues related to the beginning and end of human life, permissible restrictions, and the balance between individual autonomy and social responsibility. Each country is seeking its own model, conditioned by its historical, cultural and religious traditions.

In this context, focusing on the Albanian legal system is appropriate and relevant, as Albania is a country in transition that is actively harmonising its legislation with European standards, but this process is historically and socially burdensome. The author convincingly shows that in Albania there is a clear contradiction between the normative commitments of the state, undertaken through international treaties and constitutional texts, on the one hand, and the actual degree of guaranteeing the right to life in the daily practice of institutions, on the other.

The relevance of the topic is reinforced by public debates in Europe and around the world on the acceptable limits of abortion and euthanasia. In some countries, euthanasia is perceived as an expression of human dignity and the ultimate form of respect for personal autonomy, while in others it remains completely unacceptable. In most Balkan societies, including Albania, the strong influence of tradition, religion and the patriarchal model continues to place these issues on the periphery of public discourse, which in turn creates a risk of informal practices that lack any guarantees for the protection of the rights of vulnerable persons.

The dissertation raises precisely these uncomfortable but unavoidable questions: to what extent Albanian society and the legal system are ready to engage in an open, reasoned and respectful debate on abortion and euthanasia; to what extent the practice complies with the commitments made under the European Convention on Human Rights; what are the real consequences of the lack of legislation on euthanasia and the incomplete effectiveness of abortion regulation.

From the perspective of Bulgarian legal doctrine and practice, the study is also significant because it provides a rich comparative perspective and shows the similarities and differences between

countries with similar historical and cultural profiles. This creates a good basis for future regional studies and joint initiatives in the field of the right to life and bioethics.

4. Scientific approach and methodology

The methodological framework of the dissertation is comprehensive and well-founded. The author combines several research approaches that correspond and complement each other.

First, an in-depth doctrinal and normative analysis of international instruments concerning the right to life has been carried out – the Universal Declaration of Human Rights, the International Covenant on Civil and Political Rights, the European Convention on Human Rights and Fundamental Freedoms, and the case law of the European Court of Human Rights, as well as relevant documents of the United Nations and the Council of Europe. This analysis is based on a solid philosophical and historical foundation that traces the development of ideas about natural law, human dignity and universal rights.

Secondly, a comparative legal method is applied, whereby Albanian legislation and practice are compared with models from other European countries. This highlights both the positive trends and convergence with European standards, as well as the gaps and contradictions in national legislation, particularly with regard to euthanasia and specific aspects of abortion regulation.

Thirdly, the dissertation also includes qualitative empirical research through semi-structured interviews with professionals and citizens. This approach is particularly valuable because it allows the real attitudes and perceptions in society to be captured, which are often not directly reflected in the regulatory framework. The author correctly takes into account the sensitivity of the topic and complies with all requirements for anonymity, voluntary participation and informed consent of respondents. This lends the study additional reliability and accuracy and positions it at an interdisciplinary level between law, sociology, ethics and medicine.

The methodological part is supplemented by an outline of the limitations of the study – access to statistical data, lack of sufficient case law on euthanasia, cultural taboos that hinder open discussions. This self-reflection is a sign of research maturity and candour and should be viewed positively.

5. Structure and content of the dissertation

The structure of the thesis is logical, balanced and follows a clearly traceable internal logic. In the introduction, the author justifies her choice of topic, formulates the research goals and objectives, the main questions and hypotheses, as well as the methods used. Attention to terminology and the precise definition of key concepts such as "right to life", "abortion", "euthanasia", "human dignity" and "quality of life" is evident from the very first pages of the text.

The first chapter is devoted to the protection of the right to life under international law and essentially provides a theoretical framework for the entire work. It examines the philosophical and historical foundations of the right to life – from Antiquity, through the Middle Ages and the Enlightenment, to the contemporary development of international standards. The analysis of natural law ideas, views on human dignity and universal moral rights is rich and demonstrates a serious knowledge of philosophical literature. Particularly useful for legal doctrine is the distinction between moral universalism and legal positivism, as well as the critical review of the "inflation" of human rights and the danger of their devaluation if every significant moral claim is formulated as a subjective right.

This first part also analyses the development of the right to life in the United Nations system and in the European system for the protection of human rights. The author examines the regulation of the

right to life as an imperative norm of international law that cannot be derogated from even in a state of emergency, as well as the positive obligations of states to protect not only biological existence but also certain aspects of quality of life.

The second chapter is devoted to abortion as a legal and ethical problem related to the right to life. It reviews the debate on the beginning of human life, developments in Albanian legislation on abortion, and historical and contemporary trends in practice. Particular attention is paid to the phenomenon of selective abortions based on gender, which have serious demographic and social consequences and reveal deeply rooted stereotypes about the roles of women and men in society. It also analyses trust in the institutions regulating reproductive health, as well as the tensions between formal regulatory freedom and actual social stigma. In this section, the author demonstrates her ability to combine statistical data, legal norms and social observations into a coherent and convincing analysis.

The third chapter examines euthanasia – one of the most complex and controversial topics in contemporary bioethics and medical law. It presents historical and ethical aspects, the different types of euthanasia and its distinction from assisted suicide, as well as international trends and models of legal regulation. The situation in Albania is described in detail, where the absence of regulatory framework and public debate raises the question of possible informal practices and the lack of clear guarantees for the protection of patients and doctors. A comparative analysis with countries such as the Netherlands and Belgium, where euthanasia is subject to strict legislative control, provides a good perspective for assessing the advantages and risks of legalising such practices.

The dissertation concludes with summarising conclusions and well-systematised recommendations *de lege ferenda*, which are aimed at improving the Albanian legal framework, strengthening institutional guarantees for the protection of the right to life, increasing the transparency and efficiency of the judicial system, and encouraging informed public dialogue on sensitive bioethical issues.

6. Scientific contributions of the dissertation

The dissertation contains a number of scientific contributions that should be taken into account at both the theoretical and practical levels.

Firstly, it is one of the first comprehensive systematic studies devoted to the right to life in the Albanian legal system, considered in direct relation to the practice of the European Court of Human Rights under Article 2 of the European Convention. This fills a visible gap in Albanian and regional scientific literature and creates a basis for further development.

Secondly, the contribution related to the conceptualisation of the relationship between the right to life, abortion and euthanasia is particularly valuable. The author does not limit herself to a purely positive legal examination of the norms, but develops an in-depth philosophical and ethical argument in which law is placed in dialogue with morality, tradition and social stereotypes. This interdisciplinary dimension of the study distinguishes it from most similar works.

Thirdly, the dissertation presents a comprehensive and critical review of the international standards under Article 2 of the Convention and their reflection in national practice, analysing key decisions of the European Court and identifying trends in the development of case law. This creates a clear bridge between international and national law, which has direct practical value for law enforcement authorities.

Fourthly, the empirical research through semi-structured interviews contributes to revealing the real attitudes in Albanian society towards abortion and euthanasia, thus enabling legal conclusions to be

placed on a broader social basis. This is a rare and valuable contribution within the framework of a legal dissertation.

Fifth, the conclusions and recommendations formulated are clearly justified, realistic and aimed at specific institutional and legislative changes. They have the potential to be used by legislators, the judiciary, human rights organisations and academia alike.

7. Critical comments and recommendations

The comments below are constructive in nature and do not alter the fundamentally positive assessment of the dissertation.

Firstly, although the philosophical part is extremely rich and well-argued, in some places it takes up more space than is necessary to achieve the legal objectives set. In future publications, it would be appropriate to further synthesise certain philosophical passages in order to maintain the focus on legal aspects.

Secondly, in the analysis of euthanasia, it would be useful to include a more detailed review of the medical standards and professional codes of ethics that influence the behaviour of doctors in borderline situations. This would give the legal argumentation an even clearer link to medical practice.

Thirdly, there are minor terminological and stylistic inaccuracies in some paragraphs, which could easily be corrected when preparing the work for possible publication in the form of a monograph. However, these do not in any way detract from the overall impression of the high quality of the research.

8. Conclusion

In conclusion, I believe that the dissertation "Standards for the protection of human rights in the practice of the European Court of Human Rights (some aspects related to Article 2 of the ECHR) " represents a complete, original and scientifically sound study of high theoretical and practical value. The topic is extremely relevant, explored in depth and with the necessary scientific significance, and the conclusions drawn are well-argued, logical and well-founded. The author demonstrates very good preparation in the field of international human rights law, the ability to work with a wide range of sources and the ability to analyse complex legal and moral issues.

On the basis of the above, I declare that the dissertation fully meets the requirements of the Law on the Development of Academic Staff and the relevant internal rules for awarding the educational and scientific degree of "Doctor of Law" and I propose that the distinguished scientific jury award Vilma Musta the educational and scientific degree of Doctor of Law.

Member of the scientific jury:

(Assoc. Prof. Dr. Paunita Petrova)